

Barnbokslut 2015

Barnbokslutet följer upp Region Kronobergs ansvar för att omsätta barnets rättigheter i barnkonventionen.

1.1 Likvärdiga villkor och förbud mot diskriminering

Region Kronobergs värdegrund utgår från respekt för människan. Vi arbetar för att alla ska ha lika värde, jämställdhet, jämlikhet och förbud mot diskriminering.

Barnets rätt till likvärdiga villkor vid språkinläring: Ett samarbete mellan barnhälsovården, skolan och barnbiblioteket i Alvesta kommun har resulterat i ”språkväskor” på biblioteken. Dessa är redskap för föräldrar att stimulera barn med språksvårigheter, för att underlätta deras språkutveckling på svenska och integration i förskolan/skolan.

Barnets rätt till likvärdiga möjligheter till utbildning: Inom det nationella projektet ”Plug in” koordinerar Region Kronoberg sex kommuners arbete för att fler ungdomar ska få gymnasiebehörighet och att fler ska fullfölja gymnasieutbildning.

Barnets rätt till likvärdig tillgång till hälso- och sjukvården: Andelen asyl- och flyktingar har dramatiskt ökat under 2015. Barn och kvinnocentrum rapporterar om ett ökat söktryck och en viss undanträngningseffekt av återbesök/kontroller hos andra patienter (t.ex. kroniker), samt utmattningstendenser hos medarbetare som möter problem och frågeställningar det inte finns beredskap för.

Barn och ungdomspsykiatri har sett en ökning av antalet asylsökande under 2015, under årets första sex månader kom i genomsnitt 39 asylsökande/månad till BUP. Under de sex sista månaderna under 2015 hade detta ökat till i genomsnitt 55 asylsökande/månad. Totalt under 2015 sökte 564 asylsökande till BUP.

Föräldrars rätt till likvärdigt stöd i föräldrarollen: Primärvården har föräldragrupper för somaliska mammor för att stärka deras föräldraroll och integration i samhället. Vårdcentralen Dalbo erbjuder fem hembesök från barnhälsovården fram till barnet är 15 månader för förstföderskor och kvinnor som får barn för första gången i Sverige.

1.2 Barnanpassad information och barnets delaktighet

Barn har rätt att vara informerad om, och delaktiga i, frågor som berör deras liv, samt rätt till information som de kan förstå, på ett enkelt och begripligt språk.

Barnets rätt till delaktighet: Region Kronoberg och Växjö kommun har samarbetat för elevinflytande kring kultur på skoltid. Arbetet utmynnade i en regional utbudsdag och en utbudskatalog inom kulturområdet.

Länstrafikens analys av resandet visar att 15–19-åringar använder kollektiva färdmedel betydligt oftare än resenärer 20 år och äldre. För att underlätta kollektivt resande för ungdomar under 20 år erbjuds reducerat biljettpreis samt fritidskortet och sommarlovskortet. Länstrafikens kundmätningar bland

regelbundna resenärer (d.v.s. de som reser minst 1 gång/månad) under 2015 visar att ungdomar mellan 15-19 år är mindre nöjda än övriga resenärsgupper:

Kundnöjdhet 2015	Ungdomar 15-19 år	Totalt resultat
Nöjd kundindex	59 %	69 %
Nöjdhet senaste resan	77 %	83 %
Förarens bemötande	70 %	76 %

Många resenärer i denna åldersgrupp genomför den största delen av sina kollektivtrafikresor i form av skolskjuts som bekostas av hemkommunen. Hösten 2015 genomfördes den femte enkätundersökningen om hälsa och levnadsvanor till samtliga elever i årskurs 5, 8 och gymnasiet år 2. Totalt inbjuds cirka 6 500 elever i länet att besvara enkäten under skoltid. Enkäten är ett underlag för planering av insatser, samt ett sätt att ge barn och unga tillfälle att uttrycka sig och påverka beslutsfattare.

Barn- och kvinnocentrum har involverat barn och föräldrar i mätningar av patientupplevelse inom familjehälsan, neonatalavdelning 10, barnakuten och avdelning 11.

Patientnämnden som tar emot synpunkter och klagomål har 2015 registrerat 100 ärenden som gäller barn upp till 19 år (2014: 65 ärenden). Barnärenden motsvarar 11,5 procent av alla ärenden (2014: 8 procent). Ärenden inom vård och behandling är vanligast, men andelen har minskat. Ärenden som gäller kommunikation har däremot ökat. Kontaktorsaken ser snarlik ut för vuxna.

Kontaktorsak barn och unga	% 2014	% 2015
Vård och behandling	56,9	42
Kommunikation	21,5	35
Organisation och tillgänglighet	3	14
Medicinsk dokumentation och sekretess	1,5	3
Vårdansvar	4,6	2
Ekonomi	3	2
Administrativ hantering	7,7	1
Ej vald eller övrigt	1,5	1

Barnets rätt till information: AV-medias digitala radioprogram, filmer och handledningsmaterial innehåller material anpassat för barn. Det finns specifik information om barnets rättigheter och mänskliga rättigheter.

Rättspsykiatri har utvecklat informationsmaterial och en webbsida som riktar sig till barn som närstående till patienter inom rättspsykiatri. Informationen ger barn kunskap om hur det ser ut på kliniken och hur ett besök går till, samt länkar till relevant material och stöd till dessa barn.

Informationsinsatser kring egenprovtagning av klamydia, hiv och sexuellt överförda infektioner riktade till unga har genomförts.

Länstrafiken har informerat barn som åker skolskjuts om säkerhets- och ordningsregler på skolbussen. Barnen har fått praktisk information och övat utrymning av skolbussen. Utbildningen genomförs vart tredje år.

1.3 Goda levnadsvillkor för barn och arbetet mot barn som far illa

Region Kronoberg ska verka för att barn ska ha goda och jämlika levnadsvillkor samt en trygg och säker livsmiljö i Kronobergs län. Regionen har ett särskilt ansvar för att upptäcka och stödja barn som far illa.

Barnets rätt till goda levnadsvillkor: Arbetsgruppen för folkhälsa i Kronobergs län har tagit fram indikatorer för årlig uppföljning utifrån ”Strategin för barns och ungas uppväxtvillkor i Kronobergs län”.

Personal hos trafikutövare som utför skolskjutsuppdrag åt länstrafiken är skyldiga att undergå registerkontroll. Förare med anmärkning i belastningsregistret får inte köra skolskjuts. Särskilt hänsyn i upphandlingen av fordon innefattar möjlighet att ta med rullstol om behov hos skolbarnen föreligger.

Barnets rätt till sina föräldrar: Rättspsykiatrien har inrättat en besökslägenhet för familjer till vuxna patienter och för föräldrar till minderåriga patienter.

BVC har utvecklat och infört pappasamtal för att ge alla föräldrar likvärdigt stöd i sin föräldraroll, eftersom det är övervägande mammor som kommit på ordinarie föräldrautbildningar.

Barnets rätt till skydd från våld och övergrepp: Flera verksamheter har utvecklat arbetsrutiner utifrån Handlingsplanen vid misstanke om våld i nära relationer och barn som far illa.

Region Kronoberg har genomfört en utredning om Barnahus. Samtliga länets kommuner, polismyndigheten, åklagarmyndigheten och Region Kronoberg har 2015 fattat beslut att inrätta ett Barnahus i Kronobergs län.

Barnets rätt som närstående: En regionövergripande arbetsgrupp arbetar strategiskt med stödet till barn som närstående. Sorgegrupper för barn och vuxna som förlorar en närstående har utvecklats för att utifrån ett familjeperspektiv möta barns och vuxnas olika behov i sorgen.

Barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa: Unga har varit en prioriterad målgrupp för handlingsprogrammet ”Sexuell och reproduktiv hälsa med fokus på Hiv/STI och oönskade graviditeter”. Genom Noaks Ark och RSFL har preventiva insatser genomförts för personer med utländsk bakgrund för att öka kunskapen om hiv/STI. Andra insatser är psykosocialt stöd till unga som lever med hiv samt unga med närstående som lever med hiv.

En överenskommelse har antagits kring vård för ensamkommande barn som innebär att primärvården genomför inledande hälsoundersökning, medan Barn- och ungdomskliniken ansvarar för BBIC-utredningar.

Andel barn under 6 år som får recept på antibakteriella läkemedel har minskat ytterligare under året och ligger nu lägst i Sverige.

Barnkliniken har utvecklat en tydligare rutin för fast vårdkontakt för att underlätta för barnfamiljer att få överblick över alla insatser för svårt sjuka barn.

Barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa och skydd mot tobak: Region Kronoberg arbetar tillsammans med Länsstyrelsen Kronoberg för att utveckla ett långsiktigt hållbart tobaksförebyggande arbete – Tobaksfri skola Kronoberg. Två grundskolor (cirka 725 elever) och två gymnasieskolor (cirka 1 900 elever) deltog 2015.

Barnets rätt till likvärdig tillgång till hälso- och sjukvården: För att följa upp barnets rätt till likvärdig tillgång till hälso- och sjukvården mäts bl.a. vårdgarantin och andra nyckeltal för barn:

Nyckelaktivitet 2015	Mål	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015
Andel patienter under 18 år av dem som omfattas av vårdgarantin som fick komma på ett läkarbesök i primärvården inom 7 dagar (Helår)	100 %	96,8 %	97,5 %	94 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av vårdgarantin och utfört planerat läkarbesök i specialiserad vård inom 90 dagar (Helår)	100 %	97,5 %	95 %	97 %
Andel patienter under 18 år som fått träffa läkare vid landstingets barnakut inom 4 timmar	≥90 %	-	85 %	94 %
Andel patienter 1-17 år med livshotande tillstånd (prio 1) som nås av ambulans inom 10 minuter	≥60 %	-	63,4 %	63,2 %
Andel remitterande patienter 1-18 år som träffar läkare på barnkliniken inom vårdgarantins 90 dagar.	90 %	99,6 %	97,9 %	97,2 %
Andel patienter 6-18 år som fått ett besök inom 7 dagar på barn- och ungdomshälsan	90 %	-	29,6 %	90,3 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som fått ett besök inom BUP inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	96,8 %	97,5 %	91 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som har fått behandling inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	97,3 %	94,3 %	91 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som fått behandling och utredning inom BUP inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	58,1 %	74,4 %	75 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som fått fördjupad utredning inom BUP inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	20 %	46,9 %	43,8 %
Andel 1- och 2-åringar som har fått en hälsobedömning av sin tandhälsa inom tandvården.	95 %	-	89 %	96,5 %
Andel besökta årskurs 3 och 5 i skolan av tandvården i det förebyggande arbetet för förbättrad munhälsa.	100 %	-	>95 %	> 95 %

Barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa: Folkhälsa och social utveckling har påbörjat arbete utifrån ”Länsgemensam handlingsplan för användning av digitala verktyg 2015-2018 i Kronobergs län” med syfte att förebygga och minska ohälsa kopplat till användning av digitala verktyg bland barn och unga. Kunskap och lärande har

utbildat 2 500 elever och 1 200 vuxna kring att utveckla barnens digitala kompetens och minska riskerna för ohälsosam användning av digitala verktyg.

Samarbete pågår med länsstyrelsen och länets kommuner inom barn och ungdomspsykiatri gällande konsultativa insatser till länets HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn

Antalet barn och unga med funktionsnedsättning som har en vårdkontakt med barn och ungdomshabiliteringen ökar. Speciellt ökar antalet barn med Aspergers syndrom i kombination med komplex psykiatrisk problematik (t.ex. ätstörning, depression självskadebeteende och tvång). Verksamheten behöver förstärkas med specifik kompetens för ovan nämnda grupp för att bättre tillgodose barnens behov.

Barnets rätt till utbildning: Länets åtta kommuner samverkar i en utvecklingsstrategi för barn och unga med kognitiva svårigheter som leds av Folkhälsa och social utveckling. Insatserna vänder sig till skola och socialtjänst och inkluderar insatser till olika yrkesgrupper, föräldrar och elever.

Ett projekt med babysimulatorer i skolundervisningen i årskurs 9 för att öka elevers insikt i hur det är att vara föräldrar har genomförts. Projektet har fått gott betyg av deltagande elever, vilka även fått information om skyddat sex för att undvika oönskade tonårsgraviditeter.

AV-media har bidragit till att ge barn möjligheter att lära sig kod och programmering.

Barnets rätt till kultur och fritid: Cirka 25 procent av kulturella föreställningar, utställningar och dylikt där publiken deltar passivt har varit riktad till barn och unga under 18 år. I programverksamhet och workshops där publiken är mer aktiv har över hälften av de kulturella verksamheterna varit riktade till barn och unga under 18 år.

Regionteatern Blekinge Kronoberg har i samverkan med dansskolor möjliggjort för barn och unga att dansa tillsammans med professionella dansare. Folkets Bio i Växjö har anordnat en barn- och ungdomsfilmfestival (BUFF) i Växjö och Hovmantorp. Berättarnätet Kronoberg har arbetat med läsfrämjande genom att intressera barn för drakar och monster inom svensk folktro. Reaktor Sydost har stöttat pedagogers filmpedagogiska arbete för att främja barns och ungas möjligheter att lära sig om, och använda, den rörliga bilden som uttrycksform. Kulturparken Småland har anordnat en gosedjursövernattning på Smålands museum.

1.4 Region Kronoberg som barnrättsbaserad verksamhet

Region Kronoberg arbetar utifrån ”Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige” för att förverkliga Barnkonventionens principer och krav inom alla verksamheter där barn är berörda.

Fyra verksamheter har tagit fram barnrättsbaserade beslutsunderlag inför beslut som berör barn och unga (BUP, Patientnämnden, Barn- och ungdomshabiliteringen och Barn- och ungdomskliniken).

Det har genomförts många kompetenshöjande insatser för att stärka det interna barnrättsbaserade arbetet:

- Barnrättsutbildningar har genomförts inom rättspsykiatri, vårdcentralerna Ryd och Tingsryd, samt för nätverket Kvinnofrid Kronoberg.
- Utbildningar om våld i nära relationer och barn som far illa har genomförts på medicinkliniken och neonatalavdelningen.
- Barn- och ungdomsklinikens klinikdagar hade som genomgående tema barnets rättigheter och den nya Patientlagen.
- Länsstrafiken har genomfört förarcertifiering som skapar insikt och förståelse för barns särskilda behov. All personal som utför skolskjutsuppdrag och övrig trafik åt länsstrafiken har genomgått utbildningar som inkluderat säkerhetsaspekter och stöd till barn med särskilda behov.
- Region Kronoberg har varit projektledare för den länsgemensamma utbildningssatsningen ”BRA-samtal” för regionen och i länets kommuner.
- Vuxenpsykiatri och rättspsykiatri har utifrån barn som närstående genomfört kompetensutveckling inom metoden ”Beardslees” samt ”Att föra barn på tal”. Vuxenpsykiatri har genomfört utbildning kring våld i nära relationer.
- Folkhälsan har utbildat personal inom områden som andrologi, HIV, transfrågor och hållit föreläsningar i samband med Prideveckan.

1.5 Kommentarer till barnbokslutet

Det pågår en mängd aktiviteter inom Region Kronobergs olika verksamhetsområden för att stärka barnets rättigheter i länet.

Utifrån *barnets rätt till information och delaktighet* har barn och unga haft möjlighet att uttrycka sina åsikter i relation till deras hälsa och levnadsvanor, kulturutbudet, samt nöjdhet med länsstrafiken och genom klagomål om hälso- och sjukvården. Däremot saknas en övergripande plan för att stärka barns och ungas deltagande och inflytande i frågor och beslut som rör Region Kronobergs verksamheter.

Det finns många goda exempel på hur barnanpassad information har utvecklats och förmedlats till barn och unga under året. Samarbetet med 1177 och arbetet med den nya webben kommer fortsatt ha fokus på ökad andel barnanpassad information.

Under året har ett stort antal aktiviteter och åtgärder gjorts för att stärka *barnets rätt till goda levnadsvillkor*. Vårdgarantin för barn under 18 år är fortsatt god, men väntetiderna har ökat något jämfört med föregående år. Inom barn- och ungdomspsykiatri är det fortsatt problematiskt med tillgång till behandling och utredning inom 30 dagar och utvecklingsarbetet fortsätter.

Barnrättsbaserat beslutsunderlag har använts inom hälso- och sjukvården men i begränsad omfattning vid övergripande beslut som påverkar barn. Barnrättsbaserade beslutsunderlag saknas för politiska beslut som påverkar barn och ungdomar i Kronoberg.

Genom den kommande ”Policy för lika rättigheter och möjligheter inom en hållbar Region Kronoberg” kommer mänskliga rättigheter, och därmed även barnets rättigheter, att bli en naturlig del av styrning och ledning. Sammantaget finns det en god grund för det fortsatta barnrättsarbetet inom Region Kronoberg.